

Kartki z dziejów harcerstwa (2)

Wymagania na stopień harcistrza Rzeczypospolitej

Oto wymagania na stopień harcistrza Rzeczypospolitej, przyznany – przypomnijmy – jedyny raz w 1927 roku 12 osobom: 4 instruktorkom i 8 instruktorom. Stopień ten został utworzony rozkazem Naczelnika ZHP L. 19 z dnia 7 grudnia 1927 (mija więc lada moment okrągła 94 rocznica tego zdarzenia), a wymagania podano rozkazem Naczelnika Głównej Kwatery Męskiej (był nim wówczas Stanisław Sedlaczek) L.1 z dnia 2 stycznia 1928 w „Stopniach i próbach starszyny męskiej”.

1. Harcistrzem Rzeczypospolitej może zostać harcistrza, po pięcioletniej przynajmniej służbie w tym stopniu, dający całym swoim życiem przykład wysiłku w dążeniu do urzeczywistnienia prawa, wypróbowany w lojalności wobec Związku i jego władz, samodzielnie myślący, obejmujący całość zagadnień harcerskich, twórczy i wytrwały pracownik harcerski, mający obronę specjalność harcerską i twórczy w niej dorobek. W zasadzie pracownik na samodzielnym stanowisku organizacyjnym, wychowawca i wódz starszyny. Charakteryzować go winno: doświadczenie życiowe, uzupełnione przemyśleniem i pogłębieniem poglądu na świat; panowanie nad sobą i samowiedne kierowanie swoim rozwojem, wyrozumiałość, ale nie słabość wobec wad bliźnich; kultura wychowawcza oparta o doświadczenie i lekturę; pełna świadomość celów, zasad i metod skautingu i harcerstwa, praca nad ich pogłębieniem, wydoskonaleniem i rozpowszechnieniem.

2. Próby formalnej harcistrza Rzeczypospolitej nie przeprowadza się, natomiast przy mianowaniu bierze się pod uwagę, czy kandydat odpowiada warunkom wyżej wymienionym, a nadto:

- a) czy i jakie wykształcenie pedagogiczne posiada,
- b) w jaki sposób dał dowody swej kultury wychowawczej (np. przez dłuższą owocną pracę na samodzielnym wyższym stanowisku organizacyjnym, np. w Komendzie Chorągwi), przez prowadzenie co najmniej dwóch kursów harcistrzowskich,
- c) jaki dorobek wniósł Harcerstwu, a w szczególności do piśmiennictwa harcerskiego, samodzielna praca pisana z jednego z działów wiadomości harcerskich: Technika, Teoria Harcerstwa, Historia Harcerstwa; sprawozdanie krytyczne z pracy organizacyjnej lub wychowawczej przez siebie prowadzonej.

Harcistrzami Rzeczypospolitej już nie zostaniemy, ale warto zdać sobie sprawę, jakie cele w naszej instruktorskiej pracy możemy sobie jeszcze stawiać – inspirując się wymaganiami na ten stopień. Dla mnie ciekawe jest, że „w cenie” było wykształcenie pedagogiczne – czyli nie uznawano, że kadra harcerska wszystkie rozumy pojadła i nauka nic jej dać nie może (trzeba przyznać, że przedwojenna polska pedagogika mogła się poszczycić znaczącymi osiągnięciami – jak choćby nowatorskim systemem wychowawczym i opiekuńczym wprowadzonym przez Janusza Korczaka czy stosowaniem harcerskich metod pracy w nauczaniu szkolnym, co propagował, teoretycznie opracował i doświadczalnie wprowadzał Aleksander Kamiński w szkołach w Nierodzimiu i Górkach Wielkich na Śląsku Cieszyńskim, gdzie kierował Szkołą Instruktorską; dodajmy, że Kamiński jako naukowiec specjalizował się w pedagogice społecznej i miał w tej dziedzinie osiągnięcia). Na ile wystarcza nam energii, czasu, chęci – a przede wszystkim pokory, aby doksztalać się pedagogicznie, unikać dzięki temu wielu błędów i nie wyważać otwartych drzwi? Na ile ważny jest w naszej organizacji nurt teoretyczny – metodyczna podbudowa naszych działań? Biję się tu przede wszystkim we własne piersi – mając nadzieję, że uda mi się choć trochę przyczynić do naprawienia zaniedbań...

Anka Mieczysława (opracowałam, a właściwie wymagania przepisałam z artykułu Olgierda Fietkiewicza *O „Ósmym” – po raz trzeci*, „Harcerstwo” nr 3/89)